

tevilka: 35105-0329/2017/6
Datum: 24.01.2019

Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (v nadaljevanju: ZVKDS), Območna enota Novo mesto, Skallickega ulica 1, 8000 Novo mesto, izdaja na podlagi 1. točke drugega odstavka 84. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11-Odl.US, 90/12, 111/13 in 32/16; v nadaljevanju: ZVKD-1), na zahtevo stranke Občine Črnomelj, Trg svobode 3, 8340 Črnomelj (v nadaljevanju: investitor) naslednje dopolnilne

KULTURNOVARSTVENE POGOJE – druga dopolnitev

I. Investitor mora v zvezi z »ureditvijo platoja med cerkvijo sv. Petra in banko v mestnem jedru Črnomlja in ureditev betonskih stopnic ob Ulici Staneta Rozmana« na parc. št. 1126/42, 3/3 in 1126/19 - del, vse k.o. Črnomelj na podlagi projektne dokumentacije PZI št. načrta A-02/17PZI (junij 2017), ki jo je izdelalo podjetje Arhitejle arhitekti d.o.o., Rimska cesta 22, 1000 Ljubljana, odgovorni vodja projekta Bojan Leva, u.d.i.a (junij 2017) in poslanih sprememb projekta z dne 24.01.2019 pri izdelavi dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja upoštevati naslednje pogoje:

ARHEOLOGIJA:

1. Ob južni fasadi banke, na območju predvidene kinete (gl. Prilogo 1), v skupni tlorisni površini 69 m² je potrebno izvesti **invazivno arheološko raziskavo za določitev vsebine in sestave najdišča**, tj. arheološka izkopavanja. Dovoljen je strojni izkop novodobnih nasutij, ki se predvidevajo do globine 0,30 m. Sledi ročni izkop arheoloških plasti, ki so na podlagi arheoloških izkopavanj iz leta 2018 na vzhodni strani cerkve sv. Petra, ocenjene na povprečno debelino 1,8 m. Od tega je pokopališčne plasti od 1 m do 1,5 m. Zaradi globlin in kompleksnosti stratigrafije grobišča ob cerkvi sv. Petra se **vkopi skeletov** kvalificirajo v **1. kategorijo arheološkega izkopa** (na območju pokopališčne plasti se predvideva 50% vkopov človeških posmrtnih ostankov). Ostale arheološke plasti in vkopi sodijo v **2. cenovni razred arheološkega izkopa**.
2. Ob arheološki raziskavi grobišča je potrebna prisotnost antropologa. Na človeških posmrtnih ostankih bo potrebno opraviti antropološko analizo (spol, starost, patološke spremembe). Na podlagi rezultatov antropološke in arheološke raziskave se v Zapisniku komisije za poterensko obdelavo arhiva arheološkega najdišča določijo morebitne nadaljnje antropološke raziskave (molekularne analize – izotopi, DNK ipd.). S človeškimi posmrtnimi ostanki se ravna v skladu z navodili antropologa.
3. Po opravljenih analizah se določi način in kraj pokopa. Človeške posmrtno ostanke je potrebno zaviti v bombažne oz. razgradljive materiale, vsak posamezen skelet se označi z najdiščnimi podatki, v primeru skupinskega groba se le ta ustrezno označi s podatki o sekundarnem pokopu. V Zapisniku komisije za poterensko obdelavo arhiva arheološkega najdišča se določijo človeški posmrtni ostanki, ki lahko zaradi znanstvenega pomena, postanejo del arhiva arheološkega najdišča.
4. V primeru večjih globlin bo potrebno zaradi varnosti pri delu izvesti razpiranje sten, zagatne stene ali razširitev izkopnega polja pod kotom 45°, kjer bo potrebno predhodno prav tako opraviti arheološka izkopavanja.
5. Na preostalem delu območja obravnave, ki v tlorisu meri 510 m² (gl. Prilogo 1), bo potrebno ob gradbenih delih izvesti invazivno arheološko raziskavo za določitev vsebine in sestave najdišča, tj.

- arheološko dokumentiranje ob gradnji** s stalno prisotnostjo arheološke ekipe (v sestavi 1 arheolog, 1 tehnik, 1 delavec). Strojni izkop se dovoli le do globine 0,25 m, saj se pod to globino že pričakuje pokopališčna plast s posmrtnimi človeškimi ostanki, ki jo na tem delu varujemo in ohranjamo. V primeru odkritja arheoloških plasti, struktur na višjih globinah, kot je predpisano, bo potrebno tudi na tem mestu izvesti arheološka izkopavanja, ki bodo določena z zapisnikom o konservatorskem nadzoru nad terenskimi deli raziskave in v dopolnitvi kulturnovarstvenih pogojev.
6. V ponudbo arheoloških raziskav je potrebno vključiti postizkopavalno analizo arhiva najdišča, ki znaša najmanj 30% končne cene.
 7. Arheološke raziskave se morajo izvajati v za to primernih vremenskih razmerah, teren ne sme biti razmočen, jutranja temperatura ne sme biti pod lediščem ipd.
 8. Arheološke raziskave morajo biti opravljene v skladu s z metodologijo in standardi stroke ter v skladu s *Pravilnikom o arheoloških raziskavah (Uradni list RS 3/2013)*!
 9. Rezultate arheološke raziskave je potrebno upoštevati pri tukaj predlagani gradnji. Po valorizaciji je potrebno **pomembnejše odkrite arheološke strukture vključiti v rekonstrukcijo platoja oziroma morajo biti prezentirane v dokončni ureditvi tukaj obravnavanega projekta**. Načrt prezentacije mora pred izvedbo pismeno potrditi pristojni konservator (arheolog in arhitekt).
 10. Ob vseh posegih povezanih z obravnavnim projektom je potrebno zagotoviti strokovni konservatorski nadzor, ki ga opravi odgovorni konservator iz ZVKDS. Zato mora investitor in izbrani izvajalec arheološke raziskave pisno informacijo o pričetku arheološke raziskave in o pričetku gradbenih del posredovati na ZVKDS, OE Novo mesto, Skalickéga ulica 1, 8000 Novo mesto, vsaj 14 dni prej.
 11. Investitor si mora za izvedbo zgoraj predpisanih arheoloških raziskav pridobiti **izvajalca arheoloških del in posebno kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, ki ga izda Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Maistrova 10, 1000 Ljubljana**.
 12. Vsa predvidena infrastruktura (elektrika, vodovod – priključitev na pitnik) mora biti položena v novodobna nasutja ali znotraj tistih območij, kjer so predpisana arheološka izkopavanja. Temelji oz. podstavki za panoje naj bodo izvedeni na način, da v globino ne posegajo več kot 0,25 m. V nasprotnem primeru bo potrebno zagotoviti arheološka izkopavanja na celotnem platoju med cerkvijo sv. Petra in banko. Izdati bo potrebno dopolnilne kulturnovarstvene pogoje.
 13. Postavitev ab plošče za ogrodje za plezalko ob severnem stranskem vzhodu v cerkev sv. Petra ni sprejemljiva, saj so bile z georadarskimi raziskavami ravno na tem delu odkrite zelo močne anomalije, ki predstavljajo odziv zelo dobro ohranjenih arhitekturnih ostalin. Glede na to, da so bile ugotovljene tik ob severnem zidu cerkve in so zaznane plitvo pod površjem lahko sklepamo, da gre za arhitekturni element obstoječe cerkve ali starejšo arhitekturo. Na podlagi rezultatov arheoloških izkopavanj, bo potrebno odkrito arhitekturo ustrezno prezentirati v skladu s pogoji ZVKDS.

ARHITEKTURA:

14. Točno pozicijo klančine in pitnika se bo določilo po zaključku arheoloških raziskav, bi ju pa poskusili umestiti na mesto v prostoru, kjer bosta vizualno nevpadljiva in del širše ureditve.
15. Način montaže stoyal za razstavne panoje bi definirali po zaključku arheoloških raziskav, ko bodo jasne debeline slojev in tako možno dimenzioniranje temeljev, ali pa iskanje nove rešitve, v kolikor ne bo pogojev za stabilizacijo stoyal.
16. Pergola tudi z vidika varstva pojavnosti cerkve ni sprejemljiva. Volumen cerkve mora ostati viden in neokrnjen. Dodatne zasaditve bi ogrožale drenažo, lahko bi povzročile zadrževanje vode ob temelju zidovja in tako prekomerno navlaževanje zidov.
17. Priporočamo, da se v sklopu izvedbe del na javnih površinah rešuje tudi prestavitev napeljave za javno razsvetljavo, ki je trenutno speljana po visečih žicah in nameščena na cerkveni zvonik, čemur bi se v prihodnosti poskušali izogniti. V kolikor je mogoče, naj se napeljavo položi v tla.
18. V sklopu tega projekta naj se celovito rešuje hidroizolacija zunanjih sten obeh stavb, ki sta v stiku z javno površino (banka in cerkev).
19. Projektira naj se tudi detajl vhoda oz. stopnic v hišo Ulica Staneta Rozmana 1 na stiku z javno površino.

II. Investitor mora pred pridobitvijo kulturnovarstvenega mnenja opraviti zgoraj predpisane raziskave.

III. Če na območju ali predmetu posega obstaja ali se najde arheološka ostalina, mora investitor od Ministrstva za kulturo Republike Slovenije pridobiti kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev dediščine, ki je pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega mnenja za poseg.

IV. Kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove izdaje.

V. Stroški organu v tem postopku niso nastali; investitor sam krije svoje stroške postopka.

Obrazložitev:

ZVKDS, Območna enota Novo mesto, Skaliskega ulica 1, 8000 Novo mesto, je dne 07.11.2018 po elektronski pošti prejel zahtevo investitorja za pridobitev dopolnilnih kulturnovarstvenih pogojev za »ureditev platoja med cerkvijo sv. Petra in banko v mestnem jedru Črnomlja in ureditev betonskih stopnic ob Ulici Staneta Rozmana« na parc. št. 1126/42, 3/3 in 1126/19 - del, vse k.o. Črnomelj, ki predstavlja poseg v kulturni spomenik lokalnega pomena *Črnomelj – Mestno jedro*, št. EŠD 87.

Projektna dokumentacija navedena v I. točki kulturnovarstvenih pogojev je bila priložena že pri zahtevku za izdajo kulturnovarstvenih pogojev za obravnavni poseg z dne 18.07.2017. K prvotnemu načrtu se kot del projekta z dne 07.11.2019 obravnava še ureditev betonskih stopnišč ob Ulici Staneta Rozmana, drenaža in sanacija temeljev ob severni fasadi cerkve sv. Petra ter spremembe projekta z dne 24.01.2019, zaradi katerih se izdaja druga dopolnitev kulturnovarstvenih pogojev.

Spremembe projekta z dne 24.01.2019 so:

- Opustitev drenaže in sanacije temeljev ob severni fasadi cerkve sv. Petra.
- Temeljenje razstavnih panijev bo posegalo največ do globine 0,25 m oz. v novodobna nasutja in tako ne bo poškodovalo arheoloških sedimentov.
- Na območju cestišča (pred mostovži), ne bo nobenih posegov v cestišče. Kot del predvidene kinete se izvede odvodnjavanje proti peskolovu na jugovzhodni strani banke. Predviden kandelaber in podzemna električna napeljava se opustita.
- Konfini in izvedba klančine iz Ulice staneta Rozmana nista več predmet aktualnega projekta.

Pri preizkusu vložene zahteve je bilo ugotovljeno, da je ta popolna.

Kulturnovarstveni pogoji za poseg v kulturni spomenik se določijo v skladu z aktom o razglasitvi spomenika ali z določbami prostorskega akta. V skladu s to določbo velja za kulturni spomenik *Črnomelj – Mestno jedro*, št. EŠD 87 varstveni režim, določen v 4. in 5. členu *Odloka o razglasitvi mestnega jedra Črnomelj za kulturni spomenik lokalnega pomena (Uradni list RS, št. 74/2001, z dne 21.09.2001)*« (*Uradni list RS, št. 74/2001*) in se glasi:

- varovanje kulturnih, arheoloških, arhitekturnih, etnoloških, zgodovinskih in ambientalnih vrednosti v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- ohranjanje in varovanje se urbanistična zasnova historičnega mestnega jedra,
- novogradnje morajo biti podrejene spomeniškovarstvenim kvaliteta območja,
- mestna oprema mora biti podrejena izbranemu tipu opreme oziroma se določi s soglasjem zavoda,
- **pri kakršnikoli posegih v tla objektov ali v tla mestnega jedra so obvezne predhodne arheološke raziskave.**

ZVKDS je glede na predpisan varstveni režim izrekel naslednje kulturnovarstvene pogoje, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja:

1. Na območju predvidenega posega je potrebno na površini 69 m² izvesti arheološka izkopavanja, na površini 510 m² arheološko dokumentiranje ob gradnji zaradi:

- ocene prisotnosti arheoloških ostalin na tem območju,
- določitve vrste in obsega arheoloških ostalin,
- ugotavljanja stopnje poškodovanosti arheološkega najdišča,
- ugotavljanja narave in globine stratigrafije.

Peti in šesti odstavek 29. člena ZVKD-1 določata, da lahko ZVKDS s kulturnovarstvenimi pogoji kot pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja določi obveznost oprave predhodnih raziskav, če se upravičeno domneva, da je v nepremičnini, ki je predmet posegov, neodkrita dediščina, in grozi nevarnost za njeno poškodovanje ali uničenje. ZVKDS je s temi pogoji določil obveznost oprave predhodnih arheoloških raziskav zaradi zgoraj naštetih razlogov.

Stroški zgoraj predpisanih arheoloških raziskav so v skladu s sprejetimi predpisi del priprave zemljišča in bremenijo investitorja. Investitor si mora izbrati ustrezno usposobljenega izvajalca. Nekaj naslovov usposobljenih izvajalcev lahko na željo investitorja posredujemo na ZVKDS, OE Novo mesto. Za predpisano raziskavo si mora investitor (ali pooblaščen izbrani izvajalec) pridobiti posebno kulturnovarstveno soglasje Ministrstva za kulturo po 31. členu ZVKD-1.

ZVKDS je na podlagi vsega navedenega presodil, da je predlagani poseg investitorja mogoč v obsegu in na način, kot je določen v izreku teh kulturnovarstvenih pogojev.

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, morata investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa morata najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1). V primeru najdbe arheološke ostaline mora investitor pred pridobitvijo kulturnovarstvenega soglasja za predmetni poseg v skladu z 31. členom ZVKD-1 pridobiti tudi posebno kulturnovarstveno soglasje Ministrstva za kulturo.

Investitor mora k projektni dokumentaciji za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja, ki upošteva te kulturnovarstvene pogoje, v skladu z 28. členom ZVKD-1 pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Kulturnovarstveno soglasje za posege, za katere je predpisano gradbeno dovoljenje, se izda v skladu s predpisi, ki urejajo graditev. Ker je za predlagani poseg investitorja predpisano gradbeno dovoljenje, bo ZVKDS v skladu z 31. členom Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17) kulturnovarstveno soglasje zanj izdal v obliki mnenja (v nadaljevanju: kulturnovarstveno mnenje).

Zahtevi za izdajo kulturnovarstvenega mnenja mora investitor priložiti projektno dokumentacijo za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja. Zahtevi za izdajo soglasja mora priložiti tisti del projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja, ki je v zvezi s predmetom soglašanja. Zahtevi za izdajo soglasja mora biti priloženo tudi naslednje dokazilo:

- preliminarno poročilo o opravljeni predhodni arheološki raziskavi, ki mora biti usklajeno s *Pravilnikom o arheoloških raziskavah* (Uradni list RS 3/2013) in podpisano s strani odgovornega konservatorja;
- kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, ki ga izda Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Maistrova 10, 1000 Ljubljana.

Za kakršnakoli druga zemeljska dela v zvezi z obravnavanimi posegi, ki niso predmet priložene dokumentacije, si mora investitor pridobiti nove kulturnovarstvene pogoje.

V skladu s prvim odstavkom 30.a člena ZVKD-1 kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove izdaje. Če se ta rok izteče v času postopka izdaje kulturnovarstvenega mnenja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev podaljša do izdaje kulturnovarstvenega mnenja.

Za te kulturnovarstvene pogoje se ne plača upravna taksa (22. točka 28. člena Zakona o upravnih taksah, Uradni list RS, št. 106/10 – UPB4 in 32/16; v nadaljevanju: ZUT). Investitor sam krije svoje stroške postopka.

Postopek vodili:

Tina Britovšek
univ. dipl. arheologinja
višja konservatorica

Marija Ana Kranjc
univ. dipl. inž. arh.
višja konservatorica

Odločil:

Mitja Simič
univ. dipl. inž. kraj. arh.
vodja območne enote

Vročiti:

- investitorju: Občina Črnomelj, Trg svobode 3, 8340 Črnomelj – OSEBNO
- arhiv tu

Priloga:

- Priloga 1: Zaris območij predvidenih arheoloških raziskav.

